

Gondolatok a szakképzésről

Marosi József

Lapunk ez évi 3. számában *Textil- és ruhaipari szakképzési fórum* c. cikkünkben beszámoltunk a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közös rendezvényeként tartott konferenciáról. Az ott elhangzottakkal kapcsolatban Marosi József, a Than Károly Könnyűipari Vegyészeti Technikum nyugalmazott szaktanára a következőkben osztja meg gondolatait az olvasókkal.

* * *

A cikkből kiderül, hogy az előadók a szakmai képzés lényeges szempontjait kivétel nélkül más és más oldalról megközelítve ugyan, de fontosságuknak megfelelően emelték ki. Nemcsak a végzetek alkalmazásában érdekelteknek, hanem a döntéshozóknak is jobban oda kellene figyelniük a levonható következtetésekre. A képzési dokumentumok kialakításában több fontos szempont használható lenne az elhangzottakból

Mielőtt előbbi általános megjegyzéseim után – mintegy 40 éves szakmai, ill. 35 éves szakoktatási gyakorlatom alapján – kifejténém támogató véleményemet néhány fontosabb kérdéssről, lenne egy javaslatom: *vegyék a hozzászólásomat az illetékesek vitáindítónak, és adjanak lehetőséget folyóiratukban egy vitasorozat publikálására.* A széleskörű konzultáció azért is fontos lenne, mert a felsőfokú képzés mellett viszonylag kevesebb szó esik érdemben a középfokú szakemberek ill. szakmunkások képzéséről. Az ipar szakemberekkel való ellátása legalább olyan fontos, mint a szükséges számú irányítók, mérnökök munkába állítása.

A cikket olvasva a fő témának – joggal – az tűnik, mennyire fontos a tanulók kellő gyakorlati ismereteinek, készség, ill. jártasság szintű megszerzése, kialakítása. Az előadók mindegyike, de a cikk szerzője is, nagy figyelmet fordít a gyakorlati képzésre. Véleményem szerint a szakmára nevelést, amelynek alapja a munkára nevelés, olyan, mint a művészetekre, sportra való felkészítés: nem lehet elég korán elkezdni, Ha a jövőben a munkát tekintjük az érvényesülés alapjának, akkor az életkori sajátosságoknak megfelelően, a munkára nevelésnek már gyermekkorban meg kell indulnia.

Egy további sajátos vélemény, ami a cikket tanulmányozva felmerült bennem, a gyakorlati képzés helyszínével kapcsolatos. Eszerint a leginkább hatékony, egyben talán legolcsóbb az üzemi körülmények között, a gyártási folyamathoz kapcsolt képzés. Így lehet leginkább megszerezni az ütemes munkavégzéshez szükséges ismereteket a szakma igényeinek leginkább megfelelő formában. Természetesen az adott szakmától függően lehetnek olyan gyakorlati alapismeretek is, amelyeket tanműhelyben célszerű begyakoroltatni.

Ezek az állításaim célszerű vita tárgyat is képezhetik, ugyanúgy, mint azok, amelyeket az előadók is kiemeltek:

- *Elek Csaba* az ún. duális képzés vonatkozásában a civilizációs tantárgyak és a gyakorlati képzés arányának eldöntését veti fel. A szakma érdekeinek elsőbbségét hangsúlyozza. Itt a vita a helyes arány meghatározásában alakulhat ki. Ezzel kapcsolatban

már eleve gondot jelent a „civilizációs tantárgyak” fogalmának bevezetése. Nem tudom, milyen mértékben takarja ez az elnevezés a hagyományos szóhasználat szerinti szakmai előkészítő és az ún. közismereti tantárgyak tartalmi viszonyait.

Nem vitatható ugyanakkor a tudatos pályaválasztásról szóló érvelése. Szinte szakmánként változhat az optimális, az életkortól vagy a szükséges előtanulmányoktól függő időtényező.

Fontos felvetés a szakmai képzés tartalma, korszerűsége és mindig optimális szinten tartása. A vizsgáztatás módja szakmánként, az általános irányelveket figyelembe véve határozható meg, ami nem könnyű feladat, a szakma követelményeinek alapos ismeretét követeli meg. Itt a mérlegelés, esetleg a vita sem kerülhető meg.

A képzésre fordított költségek megtérülése csak pontos számításokból derülhet ki. A takarékos ráfordítások a gazdaságosságot fokozzák, ugyanakkor a szükséges források a képzés eredményességében nem nélkülözhetők. Egyszersmind le kell szögezni, hogy az ipari szakmai képző intézményekben folyó munka nem vezethet az iskolakori oktatásban, nevelésben „szakbarbárok” kiképzéséhez. A túl speciális képzés zsákutcát is jelenthet a továbbtanulás, esetleges átképzés szempontjából. A vitának itt a célszerű kompromisszumot keresve lehet eredménye. Feltétlenül meg kell találni, korszerű formában, a fontos műveltségi ismeretek tantervi elhelyezését az iskolarendszer egészének keretében

- *Szabóné Jung Magdolna* a képzésben közreműködő oktatók szakmai gyakorlati felkészültségének naprakész továbbfejlesztésére hozott fel jó példát. Erről intézményes formában rendszeresen kell gondoskodni. A ráfordítás a gyakorlati képzés eredményességében megtérül.

- *Dr. Vadász György* a jelenlegi nem elfogadható foglalkoztatási szerkezetről szól jogosan. A megoldás új munkahelyek létesítése, az export és belföldi fogyasztás növelése. Hozzáteszem, hogy az itt tárgyalt iparterületeknek jelentős szerepe lehet, és kell is hogy legyen ebben a fejlesztésben. A rugalmas mozgáster is jó gondolat. Ez jól megnyilvánulhat mind a képzés tananyagában, mind az időtartamában. A helyi viszonyok, sajátos követelmények számításba vételére célszerű tantervileg lehetőséget adni. Ilyenkor az adott szakma általános tantervi követelményeit betartva, a gyakorlati képzésben az adott üzem gépein alkalmazott munkafogásokat, technológiai folyamatokban alkalmazott műveleteket lehessen begyakoroltatni. Ezzel egyre inkább elérhető, hogy a végzett tanuló teljesítésképes szakmai tudás és gyakorlat birtokába jusson. Ez az alapelv egyaránt vonatkozik mind a szakmunkások, mind a középfokú szakemberek képzésére. A képzési szintnek megfelelően a tantervi követelményeket külön-külön kell kialakítani, szabályozni.

- *Dr. Medgyessy Ildikó* az előbbieket támasztja alá, amikor a munkáltatók által jogosan igényelt elméleti és gyakorlati ismereteket tartja elvárhatónak a munkavállalótól.

- *Oravecz Tibor* a kisebb vállalkozások szakember szükségletének kiképzési nehézségeire hívja fel a figyelmet. Továbbgondolva felvetését, lehet, hogy a kis létszámú, de szükséges kiképzést valamilyen módon, pl. pályázat útján támogatni kellene. Úgy gondolom, hogy már az is bizonyos segítséget jelentene, ha nem kellene egy előírt létszámhoz ragaszkodni. Az előbbiekre ad nyomatékot *Győri Csilla* is, jól kiemelt konkrét példa bemutatásával.

A cikk írója, *Kutasi Csaba* a felvetések nyomán jól emeli ki a legfontosabb teendőket és elvárásokat, de lennének még további megbeszélni, tisztázni valók is. Ebből kiindulva javasolom a már előzőleg említett vitafórum folytatását, és az összesített javaslatokat az illetékesek tudomására hozni.

Lapunk természetesen szívesen helyt ad a szerző által javasolt vitairatoknak.